

Et

Det er en af de der bedre-at-være-død-end-levende-februar-dage, som er så kendetegnende for det nordlige England, hvor mellemrummet mellem jord og himmel er en brev-sprække fuld af sammenklemt lys, og hvor selve himlen er ufattelig banal. En scene, der ikke egner sig til tragedier, end ikke på dette sted, hvor de døde ligger i stilhed. Der er to mænd på kirkegården, begge optaget af hjertets pligter. De ser ikke op. På denne egn er man nødt til at erklære vejret krig, hvis ikke farcen skal overmande en.

På den første af de to sørgendes ansigter er mejslet tegn på en sådan kamp; en midaldrende mand med en rådvild holdning, nogle gange med arrogant knejsende hoved, andre gange ludende, som om han har et håb om at kunne gøre sig usynlig. Også hans mund er dirrende og vildledende, det ene øjeblik er læberne forvredet i en hånlig grimasse, det næste står munden blødt åben, lige så sårbar over for stød som en sommerfrugt. Det er Simon Strulovitch – en rig, rasende og filantropisk mand, der er let at såre, og hvis entusiasme kommer og går; han har en bemærkelsesværdig samling gamle bibler og anglo-jødisk kunst fra det tyvende århundrede, en passion for Shakespeare (hvis genialitet og arrogante sefardiske udseende han engang mente udelukkende kunne forklares med, at dramatikerens forfædre havde ændret deres navn fra Shapiro; dette er han dog ikke længere sikker på),

æresdoktorater fra universiteter i London, Manchester og Tel Aviv (det fra Tel Aviv er endnu en ting, han ikke er sikker på) og en datter, der går grassat. Han er her for at inspicere den sten, der for nylig er blevet sat på hans mors grav, nu hvor de tolv sørgemåneder efter hendes død er slut. Han har ikke været pligtopfyldende i sin sorg over hende i den periode – har været for travlt optaget af at købe og låne kunst, af sine stiftelser og sine fonde eller af sin ‘godgørenhed’, som hans mor kaldte det med en blanding af stolthed og bekymring (hun ville ikke have, at han skulle knokle sig ihjel ved at uddele penge), for travlt optaget af at ordne mellemværender i tankerne, for travlt optaget af sin datter – men han har i sinde at gøre bod. Det er aldrig for sent at blive en bedre søn.

Eller en bedre far. Kunne det tænkes, at det er hans datter, han er ved at forberede sig på at sørge over? Den slags er arveligt. Hans far havde sørget ganske kort over ham. “*I mine øjne er du død!*” Og hvorfor? På grund af hans ægtefælles religion. Selvom hans far ikke var den mindste smule religiøs.

“*Bedre at du lå død for mine fødder ...*”

Ville det virkelig have været bedre?

Vi kan ikke få død nok, tænker han, mens han sjokker rundt mellem de ukendte gravsten. ‘Vi’ – en idé om at høre til, som han nogle gange tilslutter sig og andre gange ikke gør. Vi træder ind på scenen, glade for at være i live, med vores ejendele på en kæp, og går straks i gang med at lede efter et sted, hvor vi kan begrave de børn, der forråder os.

Måske på grund af al den vrede, der er gået forud for alle begravelserne, mangler stedet den sjælsbalsam, som skønheden giver. Mens Strulovitch var studerende, dengang ordet ‘vi’ ikke fandtes i hans ordforråd, skrev han en afhandling om Stanley Spencers maleri *The Resurrection, Cookham*, hvor han beundrede Spencers forvirrede grave, bugnende af entusiastisk liv, de dødes hastværk efter det, der følger. Men dette er

ikke en kirkegård ude på landet i Berkshire; dette er en kirkegård for de Messiasløse i Gatley, South Manchester, hvor der ikke er noget 'det, der følger'. Alting ender her.

Der er stadig sne tilbage på jorden, den bliver beskidtsort der, hvor den lægger sig i gravenes granit. Der vil den blive liggende, indtil først på sommeren, hvis sommeren da nogensinde kommer.

Den anden person, som var her, længe før Strulovitch kom, og som med kærlige ord henvender sig til indehaveren af en grav, hvis gravsten er slidt helt ned, er Shylock, ligeledes en rasende og stormfuld jøde, om end hans raseri har en tendens til at være hånligt snarere end iltert, og stormen stilner af, når han har mulighed for at være sammen med sin hustru, Lea, der ligger begravet dybt nede under sneen. Han er ikke så splittet i sit indre som Strulovitch, men deler, måske netop derfor, vandene mere. Der er ikke to personer, der opfatter ham på samme måde. Selv de, der foragter ham uforbeholdent, foragter ham med forskellige grader af uforbeholdenhed. Han har økonomiske problemer af en art, som Strulovitch ikke har, samler hverken på kunst eller bibler og har svært ved at være velgørende, hvis folk ikke er velgørende over for ham, og der er dem, der ville mene, at det eliminerer en del af selve velgørenhedens væsen. Og hvad angår hans datter, er det bedst at sige så lidt som muligt.

Han kommer ikke en sjælden gang for at sørge, sådan som Strulovitch gør. Han er ude af stand til at gå sin vej og tænke på noget andet. Eftersom han ikke er en mand, der glemmer, og heller ikke nogen overbærende mand, har der aldrig været og vil der heller aldrig komme noget andet.

Strulovitch, der holder en pause i sine overvejelser, kan mærke Shylocks tilstedeværelse, inden han får øje på ham – et stød i nakken, som om en eller anden på kirkegården havde været respektløs nok til at kaste en snebold.

Ordene 'Min allerkæreste Lea', der synker ned i den iskolde grav som velsignelser, når Strulovitchs ører. Der må være mange Lea'er her. Strulovitchs mor var en Lea. Men denne Leas navn tiltrækker sig en uafviselig bedrøvelighed, som Strulovitch, iagttager af den gifte mands sorg og den faderlige vrede, opfatter som umiskendelig. Lea, der købte en ring til Shylock, før de blev gift. Lea, mor til Jessica, der stjal ringen for at købe en abekat. Jessica, selve sindbilledet på troløshed. End ikke for en hel urskov af abekatte ville Shylock have skilt sig af med den ring.

Det ville Strulovitch heller ikke.

Så når alt kommer til alt, betyder 'vi' rent faktisk noget for Strulovitch. Den tro, Jessica krænker, er *hans* tro.

Under alle omstændigheder behøver Strulovitch ikke andet at gå efter for at genkende Shylock. Han føler ikke noget. Selvfølgelig befinder Shylock sig her, blandt de døde. Har han ikke altid gjort det?

Som elleveårig, allerede dengang med ansats til overskæg og så klog, at han kunne undvære hovedet, var han ude at købe ind i et stormagasin sammen med sin mor, da hun så Hitler købe aftershave.

"Skynd dig, Simon!" beordrede hun ham. "Løb ind og få fat i en politimand, jeg bliver her og sørger for, at han ikke slipper væk."

Men der var ingen politimænd, der troede på, at Hitler var inde i stormagasinet, og til sidst undslap politimanden Strulovitchs mors pågående blik.

Strulovitch havde heller ikke troet på, at det var Hitler derinde i stormagasinet. Da de var kommet hjem, gjorde han grin med det over for sin far.

"Du skal ikke være flabet over for din mor," sagde hans far. "Hvis hun sagde, at hun så Hitler, så så hun Hitler.

Tante Annie løb ind i Stalin på Stockport Marked sidste år, og da jeg var på din alder, så jeg Moses ro på Heaton Park Lake.”

“Det kan ikke have været ham,” sagde Strulovitch. “Moses ville bare have delt vandene.”

Denne kvikke bemærkning var nok til, at han blev sendt ind på sit værelse.

“Hvis det da ikke var Noa,” råbte Strulovitch oppe fra det øverste trappetrin.

“Og som straf for det,” sagde hans far, “får du ikke noget at spise.”

Senere smuglede hans mor en sandwich op til ham, ligesom Rebecca ville have gjort til Jakob.

Den ældre Strulovitch har en bedre forståelse af den jødiske forestillingsverden – hvorfor den ikke lader sig begrænse af kronologi eller topografi, hvorfor den aldrig kan lade fortiden hvile i fortiden, og hvorfor hans mor sandsynligvis så Hitler. Han er ikke specielt velbevandret i Talmud, men han læser fra tid til anden en side i en lille antologi fra et privat trykkeri med de bedste bidder. Det, der er ved Talmud, er at den giver en kontrær kommunist som ham mulighed for at tale andre kontrære kommunister lodret imod, selv om de for længst er afgået ved døden.

Hvad *er* det, du siger, Rabbah bar Nahmani? Skråt op!

Er der så et liv efter døden? Hvad mener du, Rabbi?

Og Rabbah bar Nahmani kaster sine ligklæder af sig og giver Strulovitch fingeren.

For længe siden er nu, og et andet sted er her.

Hvordan det er gået til, at Lea ligger begravet blandt Gatleys døde, er et spørgsmål, som kun en idiot, der er villig til at udsætte sig for Shylocks misbilligelse, kan finde på at stille. De nærmere detaljer ved jordfæstelsen – hvor og hvornår –

har ingen som helst betydning for ham. Hun ligger under jorden, det er nok. Mens hun var i live, havde hun været allesteds for ham. Og som død – det besluttede han for længe siden – er hun det samme. Hun drejer rundt og rundt sammen med planeten. Et evigt nærvær, aldrig fjernt fra ham, hvor han så end sætter sin fod.

Årvågen og ivrig, som et ubetydeligt instrument, der er afhængigt af et større, holder Strulovitch udkig, uden at det bliver bemærket. Han kan blive stående her hele dagen, hvis det er nødvendigt. Ud fra Shylocks fremtoning – den måde, hvorpå han bøjer hovedet, nikker, kigger væk, uden dog nogensinde at kigge *på* noget, kigger skråt til siden som en slange – ud fra det kan han udlede, at konversationen med Lea er fængslende og hengiven, blind for ydre begivenheder og ikke længere smertefuld – en øm, men livlig, ja, endog nøgtern tovejskommunikation. Shylock lytter lige så meget, som han taler, funderer over de ting, hun siger, selvom han må have hørt hende sige dem så mange gange før. Han har en billigbog i den ene hånd, rullet sammen som et juridisk dokument eller en gangsters sammenrullede seddelbundet, og fra tid til anden åbner han den abrupt, som om han havde i sinde at rive en side ud, og læser højt for hende, lavmælt, idet han holder hånden for munden ligesom en person, der er for genert til at udstille sin munterhed og derfor undertrykker en latter. Hvis det dér er latter, tænker Strulovitch, så er det en latter, der har været længe undervejs – hjernelatter. Han kommer i tanke om et af Kafkas udtryk (hvad betyder endnu en ulykkelig søn i denne slagmark af ulykkelige sønner?): *Latter bag hvilken der ikke er nogen lunger*. Ligesom Kafkas egen, måske. Og min? tænker Strulovitch. Latter der ligger for langt nede til lunger? Hvad angår vitserne, hvis det altså er vitser, så er de strengt personlige. Muligvis også upassende.

Han føler sig hjemme på dette sted, på en måde som jeg

ikke gør, tænker Strulovitch. Hjemme blandt gravstenene. Hjemme i et ægteskab.

Forskellen på Shylocks og hans egen situation giver et stik i Strulovitch. Hans egen ægteskabelige historie er ikke meget bevendt. Han og hans første hustru gjorde deres fælles liv til et mindre helvede. Kunne det skyldes, at hun var kristen? (“*Gai in drerd!*” havde hans far sagt, da han fik at vide, at hans søn havde i sinde at gifte sig med en ikke-jøde. “Gå ad helvede til!” Ikke bare et hvilket som helst helvede, men den mest intenst brændende kreds, hvor jøder, der gifter sig med ikke-jøder, ender. Og på aftenen før brylluppet lagde han en endnu mindre forblømt besked på telefonsvareren: “I mine øjne er du død.”) Hans andet ægteskab, denne gang med en af Abrahams døtre, hvilket fik hans far til at annullere sin forbandelse og kalde ham Lazarus i telefonen, fik en brat, lammende afslutning – et ophør af alle følelser, beslægtet med venten på nyheder, som man håber aldrig kommer – da hans kone, på deres datters fjortenårs fødselsdag, fik et slagtilfælde, hvorved hun mistede størsteparten af sin hukommelse og sin evne til at tale, og hvor han som følge heraf lukkede ned for den del af sit hjerte, der havde med ægteskab at gøre.

Ægteskab! Man mister sin far, eller man mister sin hustru.

Selvmedlidenhed er ikke fremmed for ham. Lea føles mere levende for Shylock, end stakkels Kay er for mig, tænker han og mærker kulden for første gang den dag.

Mens han betragter Shylock, lægger han mærke til, at musklerne i dennes ryg og nakke ser anspændte ud. Det får Strulovitch til at tænke på en figur i en af hans yndlings-tegneserier for år tilbage, en bokser, eller også var han bryder, der altid blev tegnet med bølgestreger omkring kroppen for at antyde et kraftfelt. Hvordan ville man mon tegne mig? tænker Strulovitch. Hvilke streger ville kunne angive, hvad jeg føler?

“Der kan man bare se,” siger Shylock til Lea.

“Hvad, min ven?”

“Shylock-misundelse.”

Hvor har hun dog en dejlig latter.

Shylock er klædt i en lang, sort frakke, hvis nederste kant han tilsyneladende bestræber sig på at holde væk fra sneen, og han sidder fremadbøjet – men ikke så langt fremme, at han krøller sin frakke – på en sammenklappelig skammel af den slags, som operaelskere fra Londons opland har med til Glyndebourne. Strulovitch kan ikke beslutte sig for, hvad hans hat signalerer. Hvis han havde spurgt, ville Shylock have fortalt ham, at han har den på for at holde sig varm om hovedet. Men det er en blød filthat – kendetegnet for en mand, der er bevidst om sit udseende. En hat, der passer til en laps, båret med et strejf af lystig trussel, der dog bliver modsagt af de manglende tegn på eller erindring om lystighed i hans ansigtstræk.

Strulovitchs tøj er af den mere mådeholdne slags, hans kunstsamlerfrakke flagrer om ham som en messesærk, kraven på hans snehvide skjorte er knappet helt op i halsen uden slips i moderne femtende århundredes stil. Med sit præg af farlig uelskværdighed er Shylock mindre æterisk og kunne sagtens forveksles med en bankmand eller jurist. Han kunne måske også ligefrem være en Godfather.

Strulovitch er glad for, at han er taget herhen for at udvise ærbødighed for sin mors jordiske rester, og spekulerer på, om den gravsteds-konversation, han nu er vidne til, er hans belønning? Er det belønningen for at have været en god søn? I så fald skulle han måske have forsøgt at være det lidt tidligere. Medmindre der er en anden forklaring på det. Ser man bare det, man er i stand til at se? I så fald er der ikke nogen grund

til at lede efter noget – så skal man bare lade det komme til sig. Han får et flygtigt indfald: at Shakespeare, hvis forfædre muligvis – for at være på den sikre side – ændrede deres navn fra det oprindelige Shapiro, også gav Shylock lov til at komme til sig. Shakespeare er på vej hjem fra teatret, går og ser genfærd og skriver i sine huskebøger, noterer sig imidlertid nok af omverdenen til at få øje på Antonio, der spytter på denne så afskyelige skabning, en jøde.

“Men dog! En jøde! Er det dig, fætter?” spørger Shakespeare.

Det her er det *Judenfrei* elizabethanske England. Deraf hans overraskelse.

“Ssh,” siger Jøden.

“Shylock!” udbryder Shakespeare ubarmhjertigt. “Min fætter Shylock, eller jeg er en kristen mand!”

Shapiro, Shakespeare, Shylock. Et familiesammenfald.

Strulovitch er ked af ikke at være en del af flokken. Ærgerligt, at der ikke er noget *sh* i hans navn.

Det er imidlertid indlysende for Strulovitch, at det gælder om at være modtagelig, og at de, der søger for at finde, opfører sig som tåber. Han kender en malerisk jødisk kirkegård på Lido di Venezia – som engang har været forladt, men som for nylig er blevet istandsat i overensstemmelse med den nye europæiske genopbygningsånd – et sted der emmer af melankolsk forstemthed og pludselige, brutale lysstriber, og hvor cypresser står på vagt, et sted hvortil en af hans bekendte, en ivrig bekæmper af uretfærdighed, har foretaget talrige pilgrimsrejser i sikker forvisning om, at eftersom Shylock for alt i verden ikke ville ønske at blive set i selskab med isvaffelslikkende turister i Venedigs ghetto, ville være at finde, nedbrudt og bitter, vandrende rundt mellem de ødelagte gravsten, mens han mumler bønner for sine mange døde. Men nej. Den store tyske digter Heine – en mand, der

er lige så utilbøjelig som Strulovitch til at bruge 'vi'-ordet for så den følgende dag at være akkurat lige så forelsket i det – drog ud på en lignende sentimental 'drømmejagt', også han uden held.

Men Shylock-jagten – med så meget, der er uafklaret og endnu ikke forløst – får aldrig ende. Simon Strulovitchs skælvende, jøde-tossede, kristne hustru, Ofelia-Jane, udpegede ham, imens de sad og spiste ved Canal Grande; han kom humpende ned ad Rialtos trapper med en uægte Louis Vuitton-taske fuld af uægte Dunhill-ure. De var på bryllupsrejse, og Ofelia-Jane ville gerne gøre noget jødeagtigt godt for sin nye mand. (Han havde ikke fortalt hende, at hans far i verbal forstand havde begravet ham på hans bryllupsnat. Det fortalte han hende aldrig.) "Se der, Simon!" sagde hun og trak ham i ærmet. En gestus, der generede ham, når nu han var så omhyggelig med sit tøj. Hvilket måske var årsagen til, at det tog ham en evighed at lade blikket følge retningen af hendes pegefinger, så han ikke så noget, da han endelig kiggede.

I håb om at få spøgelse at se igen tog hun ham med derhen hver eneste aften resten af deres hvedebrødsdage. "*Oy gevalto*, atter på Rialto," protesterede han til sidst. Hun begravede ansigtet i hænderne. Hun syntes, han var utaknemmelig og useriøs. De havde kun været gift i fem dage, og hun hadede allerede hans folkløragtige, jiddische udgydelser. De gnavede sig ind på det ophøjede, som hun ønskede for dem begge to. Det med Venedig var hendes idé. For at genskabe hans forbindelse. Hun kunne lige så godt have foreslået Cordoba. Hun havde giftet sig med ham for at komme tæt på hebræernes tragiske baggrund, en ædel ladino-races trængsler, og så havde han ikke andet at komme med end sit *Oy gevalto*, der hensatte hende til en ildelugtende baltisk-slavisk *shtetl* fuld af bondeknolde med kartoffelfjæs, som bare gik rundt og trak på skuldrene.

Hun troede, hendes hjerte skulle holde op med at slå. “Sig ikke, at jeg har giftet mig med en *footler-schmootler*,” sagde hun bedende, mens de var på vej tilbage til deres hotel. Han kunne mærke, hun gik og skælvede ved hans side, som et femmastet sejlskib. “Lov mig, at du ikke er en klovn, der river åndede vitser af sig.”

De var nået hen til Campo Santa Maria Formosa, hvor han standsede og trak hende ind til sig. Han kunne have fortalt hende, at kirken blev grundlagt i 1492, det år jøderne blev fordrevet fra Spanien. Kys mig for at opveje det, skat, kunne han have sagt. Kys mig for at vise mig, at det gør dig ondt. Og det ville hun have gjort, ville have forestillet sig, hvordan han forlod Toledo med sit følge, hvordan han bad i Ibn Shoshan-synagogen en sidste gang, med rank ryg og uden at gå på kompromis med sin tro. Ja, på den sorts-kæggede spanske herres – hendes ægtemands – skønne, forfulgte pande ville hun have plantet en læbestift-stjerne. “Drag bort, min herre, vær tapper, og må Abrahams og Moses’ Gud være med dig på din færd. Jeg følger efter sammen med børnene, når tiden er inde.” Men alt det sagde han ikke og undlod dermed at give hende en sådan mulighed. I stedet spillede han nar på en aggressiv facon, åndede sild, melboller og rødbedesuppe lige ind i hendes ængstelige lille ansigt, skæbnetro landsbyer uden oplysningens eller lærdommens velsignelser og diverse *schmendrick*’er ved navn Moishe og Mendels gebrækkelige overtro. “Silkebåndsælgeren Chaim Yankel,” sagde han, vel vidende at hun ikke ville opfatte navnet Chaim Yankel som morsomt, “klager til Harrods’ indkøber over, at han aldrig køber silkebånd af ham. ‘Godt,’ siger indkøberen, ‘send mig så mange længder silkebånd, som der skal til for at nå fra din næsetip til spidsen af din penis.’ Fjorten dage senere ankommer der tusind kasser silkebånd til Harrods’ central-lager. ‘Hvad fanden er meningen?’ skriger indkøberen til

Chaim Yankel i telefonen. 'Jeg sagde så mange længder silkebånd, som der skal til for at nå fra din næsetip til spidsen af din penis, og så sender du mig flere tusind kilometer bånd.' 'Spidsen af min penis,' siger Chaim Yankel, 'er i Polen.'"

Hun stirrede på ham med vantro rædsel. Hun var lavere end ham, spinkelt bygget, udsøgt i sin næsten drengagtige sarthed. Hendes øjne, der var en smule for store til hendes ansigt, var skyggefulde damme af såret rådvildhed. Man skulle tro, tænker han, mens han så hende dybt i øjnene, at jeg lige har fortalt hende, at en af vores kære var afgået ved døden.

"Der kan du selv se," sagde han forsonligt. "Ingen grund til bekymring, jeg er ikke en klovn, der river åndede vitser af mig."

"Hold op," sagde hun bedende.

"Ikke mere Polen?"

"Hold bøtte med dit Polen!"

"Mit folk, Ofelia ..."

"Du er fra Manchester. Er det ikke slemt nok for dig?"

"Vitsen ville ikke være noget værd, hvis jeg placerede pønt i Manchester."

"Den er i forvejen ikke noget værd. Ingen af dine vitser er noget værd."

"Hvad så med den om lægen, der siger til Moishe Greenberg, at han skal holde op med at onanere?"

Campo Santa Maria Formosa må have været vidne til mange sukke, men ikke mange, der var lige så kvalfulde som Ofelia-Janes. "Jeg beder dig," sagde hun og var lige ved at knække sammen på midten. "Jeg beder dig på mine grædende knæ – ikke flere vitser om din *tingest*."

Hun rystede ordet af sig, som om det var en tilnærmelse fra en påtrængende, ildelugtende fremmed.

"Jeg leged' blot med legesag," var alt, hvad han kunne finde på at sige.

“Så er det på tide, du holder op med at lege med den.”

Strulovitch viste hænderne frem.

“Billedlig talt, Simon!”

Hun var lige ved at græde.

Det var han også.

Hun fejlfortolkede ham. Lege, ham? Hvordan kunne hun, på nuværende tidspunkt, være uvidende om, at han ikke havde det mindste gran leg i sin krop?

Og hans *tingest* ... hvorfor kaldte hun den det?

Og så ovenikøbet på deres bryllupsrejse, for nu at føje spot til skade.

Den var et sorgernes sæde, ikke en tingest. Genstand for utallige sjove fortællinger, ene og alene fordi den ikke var den mindste smule sjov. Han citerede Beaumarchais for hende. “Jeg tvinger mig til at le ad det hele, for ikke at blive nødt til at græde.”

“Græde? Dig? Hvornår har du sidst grædt?”

“Jeg græder nu. Jøder laver sjov, Ofelia-Jane, fordi det ikke er spor sjovt.”

“Så ville jeg have været en rigtig god jøde,” sagde hun, “for jeg synes heller ikke, det er sjovt.”

Når mødre ser, hvad deres små drengebørn har været udsat for, bliver mælken sur i deres bryster. Dette fik den unge Strulovitch, der zigzaggede sig vej gennem verdens religioner, at vide ved en havefest, som blev holdt af kardinal Newmans søskendebarns barnebarn i Oxford, og det var en psykiater, som bekendte sig til bahá'i, der fortalte ham det. Hun hed Eugenia Carloff, og hendes speciale var omskæringstraumer i familien.

“*Alle* mødre?” spurgte han.

“Et tilstrækkelig stort antal af dem med din overbevisning,” havde hun sagt for at forklare den måde, hvorpå de pylrer

om deres sønner bagefter. "De har en dobbelt skyld at sone. At de tillader blodsudgydelse og holder deres mælk tilbage."

"Holder deres mælk tilbage? Det mener du ikke?"

Strulovitch var sikker på, at han var blevet ammet. Nogle gange har han en følelse af, at han stadigvæk bliver ammet.

"Alle mænd af din overbevisning er sikre på, at de har fået masser af modernælk," fortalte Eugenia Carloff ham.

"Vil du da påstå, at jeg ikke har?" spurgte han.

Hun lod øjnene glide op og ned ad ham. "Jeg kan ikke sige det med sikkerhed, men det er mit gæt, at du ikke har."

"Ser jeg ud til at være underernæret?"

"Det ville jeg ikke ligefrem sige."

"En der har lidt afsavn?"

"Ikke en der har lidt afsavn. En der er blevet afvist."

"Det var min far, der stod for afvisningen."

"Åh," sagde Eugenia Carloff og duppede sig på siden af næsen, "der er ingen ende på de ting, som de bøddler, vi kalder for fædre, har gjort. Først lemlæster de deres drengebørn, bagefter piner de dem."

Det lyder rigtigt, tænkte Strulovitch. På den anden side havde hans far underholdt ham med anekdoter og grove vittigheder. Og nogle gange uglede faderen åndsfraværende hans hår, når de var ude at gå. Det nævnte han for Eugenia Carloff, der rystede på hovedet. "De elsker jer aldrig. Aldrig rigtigt for alvor. De bliver ved med at være udelukket fra det evindelige krybbespil af skyldfølelse og skadeserstatninger, som de satte gang i, altid vrede og sat ud på et sidespor, og de forsøger at gøre alting godt igen ved hjælp af grove udtryk for hengivenhed og sjove historier. Det er det bitre forbindelsesled, som binder dem sammen."

"Som knytter faderen og sønnen sammen?"

"Som knytter mænd af din overbevisning sammen, penis-
sen og vittigheden."

Jeg er ikke en mand af en bestemt overbevisning, havde han haft lyst til at sige til Eugenia Carloff. Jeg er stadig ikke blevet overbevist. I stedet inviterede han hende i byen.

Hun udstødte en vild latter. “Tror du, jeg har lyst til at rode mig ud i alt det der?” spurgte hun. “Tror du, jeg er skør i hovedet?”

Stakkels Ofelia-Jane, der må have været skør i hovedet, gjorde alt, hvad der stod i hendes magt i de få år, de var sammen, for at få deres ægteskab til at fungere. Men i sidste ende var han for stor en mundfuld for hende. Dybt i sit hjerte var han enig med hende. Han chokerede folk, ja skræmte dem ovenikøbet. Det var den beske spot, der gjorde det. Hans ironi, der kredsede om døden. Hørte han til, eller gjorde han ikke? Var han sjov, eller var han ikke? Hans egen dødelige ubeslutsomhed, som alle, der kendte ham – Ofelia-Jane mest af alle – måtte undgælde for.

“Du kunne bare have elsket mig, ikke?” havde hun sagt med trist stemme, den dag de blev enige om at lade sig skille. “Jeg var villig til at gøre hvad som helst for at gøre dig lykkelig. Du kunne bare have nydt vores liv sammen.”

Han slog armene om hende en sidste gang og fortalte hende, at han var ked af det. “Det er bare sådan, vi er,” havde han sagt.

“Vi!”

Og det var hendes sidste ord, før hun forlod ham.

Der var ét lille plaster på såret. De var ikke stort mere end børn, da de blev gift, og de var ikke stort mere end børn, da de blev skilt.

De kunne gøre sig færdige med hinanden og stadig have massevis af liv foran sig, så de kunne starte forfra. Og de havde ikke fået børn – årsagen til al menneskelig utilfredshed.

Men selve skilsmissen var malurt i begges bæger. Og i

sidste ende kunne hun ikke styre sig. Selvom hun mente, at jøder var blevet tilsmudset på det smerteligste, brændemærkede hun dem alligevel, via sin ægtemand, på den sædvanlige måde, da de endelige skilsmissepapirer blev sendt ud til underskrift. “Er du så glad, nu hvor du har fået dit skålpund kød?” spurgte hun, da hun ringede ham op.

Denne anklage sårede ham dybt. Selvom han endnu ikke var voldsomt velhavende, var det ham, der havde bragt penge med ind i ægteskabet. Og det, han ikke havde brugt på hende, gik, selv i de tidlige år, til formål, som hun havde givet sin velsignelse til, og som altid ville bære hendes navn. Han mente, at deres overenskomst var mere end fordelagtig for hende. Og han vidste, at hun inderst inde mente det samme. Men den var der alligevel – den ældgamle plet. Hun havde ikke været i stand til at styre sig. Og derfor sad pletten også på hende.

Telefonen blev til en slange i hans hånd. Ikke af vrede, men af rædsel, lod han den falde til jorden. Han skrev til hende den næste dag for at fortælle hende, at de fremover kun skulle kommunikere med hinanden via deres advokater.

Men selv efter at han havde giftet sig igen, havde han stadig et blødt punkt for hende. På trods af hendes hentydning til hans skålpund kød? Det spekulerede han over. På trods af den eller på grund af den?

En kedel, som man holder øje med, går aldrig i kog, men under Strulovitchs blik skramler Shylock som en spilkogende gryde. Det er ikke larm, der distraherer ham, men ængstelse, nervøsitet, neurastenisk uro. Ved denne lejlighed Strulovitchs. Med opmærksomheden rettet mod ham flytter Shylock på sig på sin Glyndebourne-skammel, og det rykker i ørerne på ham. Han kunne sagtens have været en egyptisk kattegud.

“Hvad skal vi stille op?” spørger han Lea.

“Vi?”

“Vort folk. Vi er hinsides al hjælp.”

“Det er der ikke nogen, der er. Vis medfølelse.”

“Det burde ikke føles som medfølelse. Det burde føles som loyalitet.”

“Så vis loyalitet.”

“Det bestræber jeg mig på, men det er en prøvelse for min tålmodighed.”

“Kæreste ven, du ejer jo ikke tålmodighed.”

“Det gør de heller ikke. Især ikke over for dem selv. De giver sig mere tid til dem, der hader dem.”

“Ssh,” siger hun.

Det er en stor tragedie, at hun ikke kan stryge ham over halsen og få de rynkede linjer til at forsvinde.

Dengang Lea var højgravid, kaldte hun på Shylock og fik ham til at lægge hånden på hendes mave. Mærke, at barnet sparkede. Han elskede tanken om, at det lille menneske derinde næsten ikke kunne vente med at slutte sig til dem.

Jessica, mit barn.

Nu var det Lea, der fik ham til at føle sin tilstedeværelse. Det allersvageste puf, som om et eller andet dyr gravede rundt i jorden under ham. “Vel talt, du gamle muldvarp,” tænker han. Han vidste godt, hvorfor hun puffede til ham. Et af de karaktertræk, hun aldrig havde brudt sig om ved ham, var hans grusomhed over for andre. Han tirrede folk. Gjorde nar af dem. Lod dem vente. Fik dem til at komme til ham. Og han gjorde det samme med Strulovitch, lod, som om han ikke vidste, at han var der, satte hans udholdenhed på prøve. Derfor dette puf, der skulle minde ham om hans forpligtelser.

Først da Shylock vendte sig om, kunne Strulovitch se, at han havde skægstubbe på kinderne og hagen – eller måske var det ikke skægstubbe, men snarere hans kød, der var knortet. Der var ikke noget ved hans ansigt, der vedkendte sig noget

blødt, men hans kones selskab havde givet hans ansigtstræk lys, og resterne af en kværulantisk morskab var blevet siddende i de brutale rynker omkring øjnene, som han nu lod Strulovitch se. "Aha!" sagde han og lukkede den billigbog, han havde læst i, rullede den atter sammen og stak den forholdsvis forsigtigt i frakkens inderlomme. "Den helt rette mand."

To

Engang boede der i et stort, gammelt hus et stykke vej fra Mottram St Andrew, Alderley Edge og Wilmslow – i hjertet af det, der stadig kaldes Den Gyldne Trekant af ejendoms-mæglere – en hashrygende medieprofessor, der tog afstand fra hashrygning og medier, en mand, der var arving til en apotekerformue og gik ind for omfordeling af al rigdom, bortset fra sin egen, en utopist, der nærede mistillid til princippet om sociale forbedringer, en beundrer af gregoriansk sang, som drømte om at blive rockstjerne, en lunefuld mand, der gik ind for, at ting skulle bevares, og som købte hurtige biler til sine sønner, i hvilke de fræse de landeveje op, som han ønskede at bevare. Hvis han lyder som rigtig mange mennesker, skyldes det, at rigtig mange mennesker var indeholdt i ham. Men han var kun én mand, et enligt, irriteret bundt idealistisk misundelse. “Nogle gange,” sagde han til sine studerende på handelsskolen i Stockport, hvor han var dekan, “kan selv de heldigste og mest begavede mærke, at deres liv er pantsat til et forvirrende tungsind.”

“Det siger du ikke,” sagde hans elever bag hans ryg.

For Peter Shalcross, indehaver af den britiske imperieorden, var alle dagene blevet ens. Et direkte transmitteret radio-interview om et hvilket som helst emne, en eftermiddagsforelæsning for hans studerende om Merkantilisme og Fremmedgørelse – hver anden uge skiftede han titlen ud, så det

kom til at hedde Penge og Fremmedgørelse – og så den tidlige aftenkøretur hjem til Den Gyldne Trekant, hvor en ufortyndet whisky og hans røde smokingjakke ventede ham, og hvor han i ro og mag kunne sidde og skumle over de uægte præstegårde og patriciervillaer, som Strulovitch'er og lignende havde taget i besiddelse. Hver eneste aften sad han og skumlede på samme tidspunkt, sagde de samme ting og mærkede den samme brændende fornemmelse i brystet. Men vanen mindskede ikke gløden i hans uvilje. Kun en person, der selv nød godt af omfattende velstand, kunne blive så vred over andres omfattende velstand – den eneste forskel var, at han ikke havde været nødt til selv at tjene sine penge, hvilket også fik ham til at skumle i det skjulte.

“Kan I lugte noget?” plejede han at spørge sine gæster, idet han åbnede dørene ind til huset på vid gab, og når de havde været alle muligheder igennem – nogen, der brændte blade af i et andet lokalområde, hestegødning, dårlig kloakering, støv fra Sahara – gned han fingerspidserne mod hinanden og sagde: “Nej, ingen af delene, hvad jeg kan lugte, er mere hen i retning af mammon ... af den beskidte slags.”

Selvom han var bekymret for den effekt, som tilstedeværelsen af mammon måtte have på luftens kvalitet, de levende hegn og hans eneste datter, Anna Livia Plurabelle Cleopatra A Thing Of Beauty Is A Joy Forever Christine – Christine var navnet på den flyvske jetset-fotomodel, han havde været så ufornuftig at gifte sig med, og hvis indflydelse på ham rakte helt til hans bolsjestrubede sokker og trendy, spidse, høje sko med rågummisåler – var Shalcross kendt for over for sine akademiske kolleger at prale med de popstjerne-millionærer og fodboldspillere, han var nabo til. Dette bør ikke forveksles med hykleri. En mand kan sagtens prale og alligevel beklage sig.

“Hvis du gerne ville have haft et popstjerneliv, Christine,

skulle du være stukket af med en popstjerne,” sagde han til sin hustru, den aften ordensmagten i Cheshire foretog en razzia ved den alt-er-tilladt-fest, hun havde afholdt i anledning af Plurabelles sekstenårs fødselsdag. Faktisk var det ham, der burde være stukket af med en popstjerne. Eller endnu bedre, have *været* en popstjerne.

Det var ikke amylnitritten, der havde fået politiet til at dukke op, det var den høje musik. Og det var en rytme-guitarist, der boede omkring en kilometer derfra, som havde ringet til dem. Han klagede over, at han ikke kunne høre sig selv spille, når han øvede sig. Selv de larmende havde krav på fred. Det var en menneskeret.

Efter at have tænkt over det i en uges tid gjorde Christine Shalcross netop det, hendes mand havde foreslået, men ‘at stikke af’ betød i dette tilfælde blot at flytte over på den anden side af indhegningen, hvor popstjerneformerede sig ved knopskydning, ligesom pæoner. “Jeg vil ganske vist være i stand til at holde skarpt øje med Plurabelle herfra,” sagde hun til sin mand, “men jeg vil stadigvæk foretrække, at hun bor hos dig. En pige har brug for sin far som forbillede, og hun elsker dig mere, end hun elsker mig. Det har I to tilfælles.”

Fremmedgjort for sig selv, ydmyget af sin kone, skuffet over sine sønner, der var rejst bort for at arbejde for banker, som udviste den uanstændighed at krakke, deprimeret over de studerendes kynisme, forfærdet over Den Gyldne Trekants sociale deroute og i troen på, at han alligevel skulle dø tidligt ligesom sine forældre og bedsteforældre, gav Shalcross instruktioner til sine advokater om Plurabelles fremtid. “Når man tager størrelsen af Plurys formue og hendes blide væsen i betragtning, vil hun blive offer for en hvilken som helst rigmand og blodsuger, der måtte komme i nærheden af hende,” sagde han til sine advokater. “På nedenstående liste er opstil-